

Sedan, i kraft af 49 § Regeringsformen och 2 § Riksdagsordningen, lagtima Riksdag sammankommit här i hufvudstaden Fredagen den 15 Januari 1869; så, och med anledning af hvad den för Riksdagens Andra Kammare fastställda arbetsordning i sådant afseende stadgar, sammanträdde nu Andra Kammaren i den för dess sammankomster anvisade samlingsal:

Lördagen den 16 Januari 1869.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Sedan Kammarens ledamöter samlats, öppnades sammanträdet af Riksdagsmannen för Stockholms stad, Hr L. J. Hierta med följande helsingsord:

Då Riksdagens Andra Kammare för tredje gången sammanträder till fullgörande af de uppdrag, som grundlagen tillerkänner och ålägger det Svenska folkets representanter, påtränger sig i främsta rummet många bland oss den erinran, att sorgen är en gäst, som inträder ohjuden äfven i riksförsamlingar och tager sin plats på hvilken bänk den behagar; ty glädjen att få helsa hvarandra hjertligt välkomne till de gemensamma arbeten som förestå, blandar sig denna gång med sagnaden af flere kamrater än tillföre, som icke mer skola deltaga i våra öfverläggningar, men hvilkas minne skall förvaras af den offentliga erkänslan eller den enskilda vänskapen.

Jag tror mig äfven, mine Herrar, uttala Eder gemensamma mening deruti, att detta ögonblick är allvarligt i ett annat hänseende, såsom utgörande början af slutet på den fullmakt, som för trenne år blifvit oss lemnad i egenskap af folkets ombud; ty vi kunne icke undgå att fråga oss sjelfve, om det vidsträckta förtroende som denna fullmakt innebär, skall inom den återstående tiden af vårt riksdagsmannakall hinna emot-svaras på ett sätt, som uppfyller landets förväntan. Ett fullt tillfredsställande svar på denna fråga måste redan med vunen kännedom om de talrika behof af samhällsreformer, som stå på dagordningen, synas mera att önska än att hoppas, och måhända få vi under den närvarande ekonomiska ställningen anse vår verksamhet icke helt och hållet förfelad, om det

kan lyckas att utan ytterligare skuldsättning eller påläggande, i en eller annan form, af nya bördor, bringa Statens inkomster och utgifter i jemn- vigt. Men hvad vi med visshet kunna åstadkomma, är den fasta föresat- sen att efter bästa förstånd och krafter alltid göra vår skyldighet, med ständigt åtanke deraf, att ingen riksdagsman hitkommit för att öppet eller förklädt bevaka eller befordra större eller mindre enskilda lokala eller per- sonliga intressen, utan endast det allmännas.

Med ett inbördes löfte härom, uppriktigt lemnadt och troget uppfyllt, skola vi vid slutet af denna riksdag kunna lyckönska hvarandra, att de arbeten, hvori vi under de trenne åren deltagit, sannolikt skola bära goda frukter för fosterlandet.

§ 2.

Ordföranden anmodade undertecknade att tills vidare föra protokollet, hvarefter upprop af Kammarens ledamöter anställdes.

§ 3.

Såsom frånvarande ledamöter antecknades: Herrar *Anders Lindvall* från Upsala län; *Seen Nilsson* i Österslöf från Christianstads län; *Julius Lindström* från Göteborg (hade anmält sjukdomsförfall); Friherre *B. Gyl- lenhaal* från Skaraborgs län; *P. Staaff* från Gefleborgs län; *P. Lithner* från Wester-Norrlands län (hade med läkarebevis styrkt sjukdomsfall); samt *C. Ocklind* från Vesterbottens län.

§ 4.

Ordföranden anmälde, att från Hans Excellens Herr Justitie-statsmi- nistern blifvit insändt det inför honom sistlidne gårdag förda protokoll, då granskning företagits af företedda fullmagter för de ledamöter af An- dra Kammaren, hvilka blifvit valde dertill efter sista riksdagen. Detta protokoll upplästes och var af följande lydelse:

Protokoll, hållet inför Hans Excellens Herr Justitie-statsministern, vid lagtima Riksdagen i Stockholm den 15 Januari 1869.

S. D. Sedan, till följd af stadgandet i 32 § Riksdags-ordningen, Hans Excellens Herr Justitie-statsministern anmodat tre bland Fullmäg- tige i Riksbanken och tre bland Fullmäktige i Riksgälds-kontoret att när- vara vid den granskning af Riksdagsmannas-fullmagter, som, jemlikt Riks- dags-ordningens nämnde §, denna dag borde ega rum; så infunno sig nu, i anvisad lokal inom Kongl. Kanslihuset, af Fullmäktige i Banken: Herrar f. d. Statsrådet, Riddaren och Kommandören af Kongl. Maj:ts Orden, m. m. O. J. Fähræus; Professoren, Riddaren af Kongl. Maj:ts Nordstjerne-orden N. H. Selander och Anders Wilhelm Uhr; samt af Fullmäktige i Riks- gälds-kontoret: Herrar f. d. Statsrådet, Riddaren och Kommandören af Kongl. Maj:ts Orden, m. m. Grefve Henning Hamilton, Herr Kammarrätts- rådet, Riddaren af Konung Carl XIII:s Orden m. m. C. L. Kinnanson och Bruksegaren A. A. Berger.

Då granskningen af företedda fullmagter för ledamöter af Andra Kammaren härvid företogs, anmärktes, att en af Herr Premier-löjtnanten

Carl Fredrik Tenger ingifven fullmägt för Westerviks och Oscarshamns städer icke är underskrifven af fulltalig Magistrat, utan endast af en Magistratsledamot med kontrasignation af en annan ledamot; och skulle anteckning härom i protokollet meddelas, på det Höglöfliga Andra Kammaren må komma i tillfälle att utöfva dess i 32 § Riksdags-ordningen förbehållna pröfningsrätt, huruvida nämnda fullmägt må, oaktadt den deremot sålunda förekomna anmärkning, såsom giltig antagas.

Uti några bland de i öfrigt företedda fullmagterna förekommo väl mindre afvikelser och skiljaktigheter från det i 20 § Riksdags-ordningen föreskrifna formulär, såsom att uti en den 8 September 1868 utfärdad fullmägt blifvit, i fråga om tiden för riksdagsmanna-uppdraget, intaget att den skulle beräknas från den 1 Januari innevarande år; att uti en annan fullmägt influtit det tillkännagifvande, att den utsedde riksdagsmannen blifvit vald i stället för annan person, som varit utsedd, men för sjuklighet afgått. Då likväl dessa afvikelser icke syntes vara af beskaffenhet att derigenom otydlighet föranleddes eller meningen förändrades, ansågos berörda fullmagter i likhet med de öfriga, mot hvilka anmärkning ej förekommit, böra godkännas.

Öfver hvad sålunda förekommit skulle protokoll meddelas Andra Kammaren; hvarjemte förteckning å de Kammarens ledamöter, för hvilka fullmagter blifvit aflemnade, skulle till Kammaren öfverlemnas samt fullmagterna till bemälda ledamöter återställas.

In fidem

C. G. Hernmarck.

§ 5.

På framställning af Ordföranden bifölls, att Herr *Tenger* finge intaga sin plats i Kammaren, dock utan rösträtt, intilldess beslut rörande hans fullmägt blifvit af Kammaren fattadt.

§ 6.

Enligt 2 § i arbetsordningen anmodade Ordföranden tolf af Kammarens ledamöter att jemlikt 33 § i Riksdags-ordningen hos Konungen begära Talman och vice Talman; Herr *von Troil* anmodades anförda deputationen, till hvilken äfven andra ledamöter af Kammaren, som det önskade, finge sluta sig.

§ 7.

Ordföranden uppläste en från Konungens tjenstförrättande Öfverstekammarherre anländ skrifvelse, med tillkännagifvande att i dag klockan $\frac{1}{2}$ 1 skulle till Kammaren ankomma två Konungens Öfverstekammarjunkare för att inbjuda Kammarens ledamöter att nästa Måndag bevista gudstjenst i Storkyrkan och derefter infinna sig å Rikssalen.

§ 8.

Den här ofvan i § 6 upptagna deputationen återkom, och Herr von Troil tillkännagaf, det Kongl. Maj:t behagat till Talman i Andra Kamma-

ren vid denna riksdag utnämna och förordna Biskopen i Carlstads stift, m. m. Doktor *Anton Niklas Sundberg*, samt till vice Talman f. d. Kapitenen m. m. *Carl Axel Mannerskantz*, hvilka hvar för sig, i deputerades närvaro, inför Konungen aflagt den i § 33 Riksdags-ordningen föreskrifna ed. Ordföranden öfverlemnade derefter klubban till Talmannen, yttrande:

Den genom tvänne föregående riksdagar vunnna erfarenheten om den utmärkta förmåga Herr Biskopen eger såsom ordförande i en rådsläende församling, om den oväld Herr Biskopen dervid ådagalagt och om det välvilliga tillmötesgående, som hvarje Kammarens ledamot personligen kunnat påräkna från Eder sida, gör att Kammararen med tacksamhet emottager underrättelsen om Herr Biskopens utnämning till Talman, och att jag å Kammarens vägnar med stor tillfredsställelse öfverlemnar denna klubba i Eder vana hand.

§ 9.

Talmannen intog sin plats och tilltalade Kammararen med följande ord:

Mine Herrar!

Då Hans Maj:st Konungen nu för tredje gången behagat hedra mig med förtroendet att föra talmansklubban i Riksdagens Andra Kammarare, har jag med tacksamhet emottagit detta ansvarsfulla uppdrag i förtröstan på välvilligt bistånd från Kammarens sida. Två föregående Riksdagars erfarenhet har gifvit mig rättmätig anledning att hysa en dylik förtröstan. Jag har nemligen här blifvit bemött icke blott med det öfverseende, som redlige män gerna alltid skänka åt ett godt uppsåt, utan ock med den personliga vänskap, som bättre än någonting annat förmår att bortjaga räddhågan och gifva äfven åt svagare krafter nödig fasthet. Hvarföre skall jag då ej få tro på fortsättningen af ett så lyckligt förhållande? Sjelf vill jag åtminstone uppbjuda all den förmåga, som blifvit mig beskärd, för att bibehålla Eder aktning och tillgifvenhet.

Sedan Kammarens sammanträden sist afslutades, hafva ganska många förändringar inträffat. Flere af dess högt värderade ledamöter hafva gått bort och andra intagit deras rum. Vi förringa icke efterträdarnes förtjenster, om vi åt de bortgångne egna en saknadens och tacksamhetens minnesgård. Huru som helst emellertid, personerna må vexla och hvilka mindre skiftningar för öfrigt i vårt samhällslif må förekomma, så står dock, Gud ske lof, fäderneslandet sjelf orubbadt kvar i besittning af sin urgamla borgerliga frihet, sina vördnadsbjudande institutioner och sin rika kultur. Det är detta från fäderna lemnade arf folkets ombud städse hafva att i främsta rummet samvetsgrannt vårda och förkofra. Vår egen uppgift är i thy fall synnerligen svår, väl icke egentligen derföre att krafven äro större än de tillföre varit, utan derföre att den sednare tidens hastiga utveckling framkallat en sjudande oro och många oklara anspråk, som hvarken böra med hård hand tillbakavisas, ej heller slappt efterkommas. Så mycket angelägnare då att hvad som skall blifva föremål för våra öfverläggningar och beslut behandlas med varsamhet, allvar och kraft, samt att folkets verkliga önskingar och behof ej sammanblandas med de tillfälliga ropen för dagen. Men icke är jag den, som behöfver härom erinra Eder, mine Herrar. I kännen det till-

räckligt sjelfva och skolen utan tvifvel veta att i öfverensstämmelse dermed fullgöra Eder pligt. Hvad denna för hvarje frågas rätta lösning fordrar, kan föranleda meningsskiljaktighet, men — så hoppas vi — ingen fiendskap, inga söndringar, intet brytande af det sänjans och endrätgens band, som här måste förena oss, om vårt arbete skall blifva landet till gagn. Man gör sig, såsom bekant är, ofta i våra dagar mycket onödigt besvär med att påtrycka menuiskor ett slags politisk stämpel, hvilken, så länge den bäres, nödvändigt skall i alla stycken bestämma deras handlingssätt. Detta kan synas vara en temligen oskadlig lek, men i den leken sticker dock partiväsandets onde ande fram sitt vidriga anlete. Från hans värde bevarare oss Herren i sin barmhertighet!

Med en sådan från hjertats djup utgången önskan intager jag nu min plats och anhåller lika varmt och uppriktigt, mine Herrar, att få vara i Eder godhet innesluten.

§ 10.

På hemställan af Talmannen beslöt Kammararen att nästa Tisdag den 19 dennes anställa följande val:

- a) af sekreterare;
- b) af åtta ledamöter, hvilka ega att jemte Talmannen, efter samråd med sekreteraren, tillsätta Kammararens tienstemen och betjening;
- c) af tre ledamöter för handläggning af Kammararens ekonomiska ärenden;
- d) af tre ledamöter i Talmanskonferensen.

§ 11.

Kammararen beslöt, på hemställan af Talmannen, att nästa Onsdag den 20 dennes skulle anställas val af ledamöter från Andra Kammararen till Riksdagens ständiga Utskott samt af suppleanter i samma Utskott, allt i den ordning Kammararens arbetsordning föreskrifver.

Suppleanternas antal bestämdes, i enlighet med Herr O. B. Olssons förslag, att blifva lika stort som de ordinarie ledamöternas.

§ 12.

På hemställan af Ordföranden beslöts, att valet af två ledamöter för inseende öfver Riksdagens Kansli skulle försiggå straxt efter utskottsvalen, hvarjemte beslöts, att förteckning å Kammararens ledamöter skulle tryckas.

§ 13.

Tvenne Konungens Öfverste-kammarjunkare företrädde och inbjödo Kammararens ledamöter att nästa Måndag bevista gudstjensten för Riksdagen i Storkyrkan och derefter samlas in för Hans Kongl. Maj:t på Rikssalen, hvilken inbjudning, på Kammararens vägnar, besvarades af Talmannen, hvarefter beslöts, att Kammararens ledamöter skulle här sammanträda på Måndagen klockan ½ 11 f. m., för att samfäldt afgå till kyrkan.

§ 14.

Herr Talmannen föredrog till Kammarens pröfning Herr Tengers från Westervik i § 5 omnämnda fullmagt, dervid ordet begärdes af

Herr Rosenberg, som icke hade något emot att Herr Tenger intog sin plats, men dock ville att grundlagen skulle efterleivas vid fullmagtens undertecknande.

Herr Witt upplyste, att telegram afgått till Westervik, för att erhålla en i laga ordning affattad fullmagt för Herr Tenger.

Herr Hierta föreslog, att ärendet måtte få bero vid hvad Kammarer redan beslutat, intilldess ny fullmagt hunnit anlända.

Friherre Liljencrantz förstod ej hvad som menades med att intaga sin plats i Kammarer utan rösträtt, då meningen väl ej kunde vara att Kammarer inbjöde en person till gäst, och yrkade därför att antingen Herr Tengers redan företedda fullmagt skulle godkännas, eller ock Herr Tenger vara skiljd från Kammarer, intilldess ny fullmagt anländt.

Herr C. A. Larsson påyrkade godkännandet af den nu företedda fullmagten; hvarefter

Herr Hierta erinrade Friherre Liljencrantz om Kammarens redan fattade beslut.

Efter slutad öfverläggning föreslog Talmannen:

Behagar Kammarer förklara den nu företedda fullmagten för Herr Tenger giltig?

Hvilken fråga besvarades med ja.

Mot öfriga fullmagter, som blifvit upptagna i Hans Excellens Justitiestatsministerns protokoll, förklarade Kammarer, vid framställning af Talmannen, sig ej hafva något att anmärka.

§ 15.

Dagens sammanträde afslöts kl. 1 e. m.

Rätteligen antecknadt enligt uppdrag

S. A. Hedlund.

Alfred Grenander.